

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

**Zvláštní způsob ústavněprávního výkladu
poslanecké imunity v Německu
(překlady dokumentů)**

**Martina Černá
JUDr. Jindřiška Syllová, CSc.**

Výtah a překlad č. 1.226

březen 2013

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

Úvod	2
A. výtah: Imunitní právo	2
1. Imunita ve smyslu čl. 46 odst. 2 až 4 Základního zákona.....	3
2. Indemnita podle čl. 46 odst. 1 Základního zákona.....	4
3. Opatření, která nevyžadují povolení (zbavení)	4
4. Další případy vyžadující povolení / právo odepřít výpověď	5
B. překlad: Právo na imunitu a řízení podle § 44 c Zákona o poslancích	5

Úvod

Tato práce je zpracována na základě podkladů, které obdržel Parlamentní institut ze Spolkového sněmu. Obsahuje výtah a překlad dvou dokumentů. Tyto dokumenty jsou důležité vzhledem k tomu, že **Spolková republika aplikuje výjimečný a překvapivý výklad poslanecké imunity, který podle běžných standardů zásadním způsobem vybočuje z imunitní praxe ostatních států. Výjimečné je zejména to, že se každý poslanec Spolkového sněmu při začátku výkonu svého mandátu vzdává dobrovolně části své trestněprocesní imunity**, kterou mu dává Ústava, zejména pak imunity ve vyšetřovacím stadiu trestního řízení (české a německé pojmy nejsou zcela sobě odpovídající, viz níže). Parlamentní institut zpracoval tyto dokumenty pro bližší porozumění možnému výkladu poslanecké imunity v demokratické společnosti západní Evropy. Německý výklad je jedním ze způsobů autonomního sebeomezení imunity samým zákonodárným sborem.

A. výtah: Imunitní právo

Vysvětlení pro členy Spolkového sněmu¹

Imunitní právo Spolkového sněmu má svůj ústavní základ v článku 46 Základního zákona. Tento ústavní článek upravuje v odstavci 1 tzv. indemnitu (viz níže č. 2) a v odstavcích 2 až 4 vlastní imunitu. Vnitřním předpisem je čl. 46 Základního zákona doplněn ustanovením § 107 GO-BT (jednací řád) a zejména Rozhodnutím německého Spolkového sněmu ohledně zbavení imunity členů Spolkového sněmu a Zásadami pro imunitní záležitosti přijatými Výborem pro kontrolu voleb, imunitu a jednací řád (1. výbor). Obě rozhodnutí jsou vždy na začátku volebního období přejata sněmem a vytištěna společně jako příloha 6 jednacího řádu Spolkového sněmu.

¹ Autor dokumentu: Výbor pro kontrolu voleb, imunitu a jednací řád, předseda Thomas Strobl. Dokument slouží jako výkladový materiál pro poslance Spolkového sněmu.

1. Imunita ve smyslu čl. 46 odst. 2 až 4 Základního zákona

a) Předpoklady

Účelem imunitního práva je především zajištění práce a fungování Spolkového sněmu. Imunita chrání parlament jako ústavní orgán proti útokům ze strany výkonné a soudní moci na všech úrovních veřejné správy. Vlastní práva člena Spolkového sněmu nevyplývají bez dalšího, jak stanoví v judikatuře Spolkový ústavní soud, z čl. 46 odst. 2 Základního zákona. Člen však má nicméně nárok na to, aby se Bundestag při rozhodnutí o zbavení imunity neřídil irelevantními, libovolnými motivy.

Imunita se vztahuje na trestní a jiné sankce proti jednotlivým členům sněmu. Imunitní právo tvoří překážku trestního stíhání. Nevylučuje příslušné instituty a opatření, ale jejich použití je podmíněno povolením (schválením) Spolkového sněmu.

Požadavek schválení se vztahuje na všechna trestní řízení proti členovi parlamentu, na prohlídky a zabavení (věci) v rámci řízení, v nichž je člen parlamentu v postavení obviněného nebo obžalovaného, na zatčení a na vydání rozhodnutí při výkonu rozhodnutí, abychom uvedli nejdůležitější případy. (Srov. bod č. 14 ze "Zásady imunitních záležitostí").

b) Řízení

Schválení imunitněprávního povolení je regulováno odlišně v závislosti na stadiu trestního řízení.

Vedení vyšetřování je už povoleno předem všeobecným povolením (schválením, vydáním - Genehmigung) ve formě "Rozhodnutí německého Spolkového sněmu ohledně zbavení imunity poslanců Spolkového sněmu" (Příloha č. 6 k GO-BT). Příslušní státní zástupci musí přesto před zahájením vyšetřování oznámit svůj úmysl zahájit vyšetřování proti členu Spolkového sněmu předsedovi Spolkového sněmu. Rovněž musí informovat dotyčného člena, pokud neexistují výjimečné důvody pro trestní stíhání. Po uplynutí lhůty 48 hodin od té doby, kdy předseda Sněmu obdržel "oznámení", může být zahájeno konkrétní vyšetřování. Tato lhůta je prodloužena v jednotlivých případech o víkendy a svátky. Předseda sněmu doručí "oznámení" bezprostředně na 1. výbor. Výbor je na svém prvním zasedání o oznámení informován a pokud je pocítována potřeba dalších informací, projednává tuto záležitost dále. Dotčený člen Spolkového sněmu je o jednání výboru informován vedením své frakce.

Obecné zbavení imunity - vydání (Genehmigung) nezahrnuje obvinění ani podání žaloby, včetně návrhu na trestní příkaz. Jakmile státní zastupitelství v jednotlivém případě završí případ vyšetřování podáním obžaloby nebo stíhání shledá důvodným, musí si k tomu vyžádat jednotlivé povolení ve služebním postupu, tedy přes generální zastupitelství, zemské ministerstvo spravedlnosti a spolkové ministerstvo spravedlnosti. Poté, kdy tuto žádost obdrží předseda Sněmu, předá ji 1. výboru. Výbor věc projedná na nejbližším zasedání, prozkoumá návrh státního zastupitelství z hlediska transparentnosti, aniž by zvažoval důkazy, zohlední zájmy dotčeného člena a předloží plénu návrh usnesení. V zájmu dotčeného člena neuvádí výbor v usnesení navrhovaný trest. V zájmu členů a celého parlamentu je rovněž praxe pléna rozhodnout o návrhu usnesení bez rozpravy. Bundestag se vyhýbá tomu, aby byl vtažen do hodnocení důkazů, k čemuž není oprávněn vzhledem k dělbě moci. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že Bundestag souhlasem k vydání neshledává, zda je návrh na obvinění z trestného činu oprávněný nebo důvodný; a proto to nevypovídá nic o vině či nevině.

V méně závažných případech, tedy v případech dopravních přestupků a v drobných případech tzv. bagatelních věcí, může 1. výbor zavést jednomyslným souhlasem svých členů režim tzv. "předrozhodnutí". "Předrozhodnutí" je podobné svou strukturou návrhu usnesení Bundestagu, ale není distribuováno ve formě tisku sněmu, ale pouze ve formě kopie, kterou obdrží členové

Spolkového sněmu. "Předrozhodnutí" je platné, pokud proti němu není do sedmi dnů podán odpor. Pokud se tak stane, rozhodne plénum na základě doporučení 1. výboru.

Teprve poté, kdy se Bundestag na doporučení 1. výboru nebo na základě "předrozhodnutí" ke stíhání vyjádřil, může být pro příslušný věcný obsah a krok trestního řízení uzavřeno, že byla imunita člena Sněmu zrušena („aufgehoben“). Zbavení imunity neznamená žádné předběžné odsouzení. Nemá to žádný vliv na postavení dotčeného poslance jako člena parlamentu. Tento je stále členem Spolkového sněmu a není při výkonu svého mandátu dotčen. Vzhledem k tomu, že se stále ještě musí podílet na práci Spolkového sněmu, je třeba zohlednit při stanovení data pro úkony vyšetřování a jednání soudu harmonogram zasedání Spolkového sněmu.

c) Vydávací praxe Spolkového sněmu

Bundestag se podle ustálených zvyklostí snaží o to, aby po prozkoumání předpokladů a podmínek příslušné povolení (vydání poslance) udělil, a to za účelem podání žaloby, k povolení trestního příkazu nebo k výkonu rozhodnutí soudního exekučního příkazu.

Praxe Spolkového sněmu celkově směřuje k tomu, aby nebylo s poslanci v případě jakýchkoliv trestních nebo jiných sankcí zacházeno jinak než s ostatními občany.

Výjimkou jsou jen tzv. politické nactiutrhání (urážky), s výjimkou pomluvy. Tak jako podle ústavního principu indemnitní projevy uvnitř Spolkového sněmu nesmí být pronásledovány, stejně tak nesmí být pronásledovány politické urážky, pokud se staly ve veřejné, i třeba vyhroceně vedené rozpravě.

Imunitní řízení by mělo být důvěrné, přičemž je třeba brát v úvahu právo na soukromí dotčené osoby, vzhledem ke skutečnosti, že seznámení se s vyšetřováním prostřednictvím Sněmu při jednání o vydání poslance není žádným rozhodnutím o vině nebo nevině. Totéž je třeba dodržovat při jednání s tiskem.

Potřeba informací ostatních poslanců, kteří nepatří do imunitního výboru, o obsahu imunitní záležitosti je zprostředkována předsedajícím, vedením klubů a zpravodajem výboru.

2. Indemnita podle čl. 46 odst. 1 Základního zákona

Indemnita se vztahuje na hlasování a projevy v Bundestagu, jeho výborů a frakcí, a na úřední tisky a brání stíhání. Představuje důvod pro vyloučení stíhání, chrání před trestními sankcemi. Nepřípustné jsou rovněž občanskoprávní žaloby na opomenutí, žaloba na odvolání projevu a žaloba na náhradu škody. Na rozdíl od imunity je u indemnity stíhání zcela zakázáno, nemůže tedy být vydání prostřednictvím Sněmu umožněno. Trvá rovněž po skončení mandátu.

Vyloučeny z indemnity jsou pomluvy, tj. nároky vznikající z šíření nepravdivých skutečností v rozporu s dobrou vůlí.

3. Opatření, která nevyžadují povolení (zbavení)

Ne všechna opatření, která by mohl poslanec pociťovat jako donucovací opatření, podléhají povolení. Povolení není vyžadováno při domovních prohlídkách poslanců a při opatřeních při soudním postupu nebo postupu státního zastupitelství, pokud je poslanec jen svědkem. Povolení není vyžadováno při vyšetření krve u dopravních kontrol.

Vyloučeny z povolení (zbavení, vydání) jsou dále opatření podle přestupkového zákoníku. V soudním řízení v případě administrativního deliktu je však povolení vyžadováno, pokud by se mohlo jednat o čin, který by mohl být posouzen jako trestný. (Ziff. 2b Rozhodnutí o zbavení imunity).

4. Další případy vyžadující povolení / právo odepřít výpověď

Vedle vlastního imunitního práva, souvisejícího s vyšetřováním a trestním řízením, existuje několik dalších ustanovení, která jsou obsažena v č. 14 a 15 zásad imunitních záležitostí. Mimo to musí být poslanec – pokud Sněm zasedá - vyslechnut jako svědek v zásadě přímo v sídle Spolkového sněmu; výjimky vyžadují souhlasu Spolkového sněmu (§ 50 trestního řádu, § 382 občanského soudního řádu, viz oddíl C Zásad imunitních záležitostí), který může být vydán jako "předrozhodnutí." Pokud se týká výslechu u záležitostí, u nichž je zákonem nebo podle jednacího řádu vyžadována mlčenlivost, je vyžadováno k výpovědi povolení předsedy Spolkového sněmu.

Všeobecně má člen Spolkového sněmu právo nevypovídat, a to podle čl. 47 Základního zákona. Může odmítnout svědectví o osobách, které se mu svěřily, stejně jako o věci, kterou mu sdělily. Totéž platí pro opačné situace, tedy když poslanec něco svěří jiné osobě. Pokud se týká rozsahu práva mlčenlivosti, vztahuje se i na zabavení písemných, obrazových, zvukových a datových záznamů a nosičů.

B. překlad: Právo na imunitu a řízení podle § 44 c Zákona o poslancích

Výbor pro přezkoum volby, imunitu a jednací řád

Konsolidované znění (2009)

Německý spolkový sněm

**Výbor pro přezkum volby, imunitu a
jednací řád¹**

Právo na imunitu

a

řízení podle §44 c Zákona o poslancích

Konsolidované znění

2009

¹ Obdoba Mandátového a imunitního výboru

Obsah

Právo na imunitu

• Ústava ² (čl. 46, 47, 60)	3
• Jednací řád Spolkového sněmu (§107)	4
• Usnesení Spolkového sněmu o zrušení imunity	5
• Zásady pro řešení záležitostí týkajících se imunity	8
• Směrnice o trestním a přestupkovém řízení (body 191 až 192b)	16
• Zákon, kterým se uvozuje Trestní řád ³	21
• Zákon o volbě Spolkového prezidenta	22
• Zákon o poslancích Evropského parlamentu (§5)	23
• Vysvětlivky k právní úpravě imunity	24
• Rozhodovací praxe 1. výboru ⁴	29

Řízení podle §44c Zákona o poslancích

• Zákon o poslancích ⁵ (§44c)	40
• Směrnice Spolkového sněmu	41
• Ujednání 1. výboru	43

² Není-li uvedeno jinak, jedná se o Ústavu Spolkové republiky Německo

³ Einführungsgesetz zur Strafprozessordnung, zkr. EGStPO

⁴ Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád

⁵ Abgeordnetengesetz, zkr. AbgG

Ústava

Článek 46 Indemnita a imunita poslanců

- (1) Poslanec nesmí být v žádném případě trestně stíhán ani jinak úředně nebo jiným způsobem postihován za svoje hlasování nebo za projevy které učinil ve Spolkovém sněmu nebo v některém z jeho výborů. To neplatí v případě, že se poslanec zcela zřejmě dopustil pomluvy nebo urážky.
- (2) Kvůli jednání, za které hrozí trestní postih, může být poslanec zatčen nebo stíhán pouze se souhlasem Spolkového sněmu, ledaže byl dopaden při spáchání takového činu nebo během následujících dnů.
- (3) Souhlasu Spolkového sněmu je dále zapotřebí při každém dalším omezení osobní svobody poslance nebo má-li být proti poslanci zahájeno řízení podle čl. 18⁶.
- (4) Každé trestní řízení a každé řízení podle čl. 18, vedené proti poslanci, dále každé zatčení a jiné omezení osobní svobody musí být na žádost Spolkového sněmu odloženo.

Článek 47 Právo odepřít svědectví

Poslanci jsou oprávněni odepřít svědectví skutečnostech, které se v souvislosti s výkonem funkce poslance dozvěděli, jakož i o osobách, které jim tyto informace poskytli, nebo kterým takové informace poskytli sami poslanci.

Článek 60 (Spolkový prezident) Jmenování do úřadu, právo udělit milost, imunita

...

- (4) Odstavce 2 až 4 článku 46 platí obdobně i pro Spolkového prezidenta.

⁶ Článek 18 Ztráta základních práv

Kdo zneužije svobody projevu, zejména pak svobody tisku (čl. 5 odst.1), svobody vyučování (čl. 5 odst. 3), svobody shromažďovací (čl. 8), sdružovací (čl. 9), listovního tajemství a tajemství zpráv přenášených dálkovým přenosem (čl. 10), vlastnictví (čl. 14), nebo práva na azyl (čl. 16a) za účelem boje proti svobodnému demokratickému zřízení, pozbyvá těchto základních práv. Výrok o pozbytí těchto práv a jeho rozsahu vysloví Spolkový ústavní soud.

Jednací řád Spolkového sněmu⁷

§107 Záležitosti týkající se imunity

- (1) Dožádání ve věcech týkajících se imunity postoupí předseda neprodleně Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád.
- (2) Výbor stanoví zásady pro projednávání žádostí o zbavení člena Spolkového sněmu⁸ imunity (viz příloha č. 6); tyto zásady slouží jako východisko při vydávání doporučení k rozhodování Spolkového sněmu v jednotlivých případech.
- (3) Projednání doporučení ve Spolkovém sněmu není vázáno lhůtou. Má začít nejdříve třetí den po rozeslání příslušných podkladů (§75 odst. 1 písm. h). Pokud do té doby nebylo doporučení rozesláno, bude přečteno na zasedání.
- (4) Před ustavením Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád může předseda Spolkového sněmu sám předkládat doporučení k rozhodování ve věcech týkajících se imunity.

⁷ Geschäftsordnung des Deutschen Bundestages, zkr. GO-BT

⁸ Oficiální označení poslance

Usnesení Spolkového sněmu o zrušení imunity členů Spolkového sněmu⁹

1. Německý Spolkový sněm uděluje do konce tohoto volebního období souhlas s vedením vyšetřování členů Spolkového Sněmu kvůli trestným činům, s výjimkou případů, ve kterých se jedná o urážky politické povahy (§§185, 186, 187a odst. 1, §188 odst. 1 Trestního zákoníku¹⁰).

Před zahájením vyšetřování musí být předsedovi Spolkového sněmu a, není-li to v rozporu se zájmy vyšetřování, také dotčenému členovi Spolkového sněmu, doručeno oznámení o zahájení vyšetřování. Pokud se oznámení členovi Spolkového sněmu nedoručuje, musí být tato skutečnost s náležitým odůvodněním oznámena předsedovi Spolkového sněmu. Právo Spolkového sněmu požadovat odložení řízení (čl. 46 odst. 4 Ústavy) zůstává nedotčeno.

Vyšetřování může být v jednotlivých případech zahájeno nejdříve 48 hodin po doručení oznámení předsedovi Spolkového sněmu. Do této lhůty se nezapočítávají soboty, neděle a státem uznávané svátky. Předseda Spolkového sněmu může se souhlasem předsedy Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád tuto lhůtu prodloužit¹¹.

2. Tento souhlas se nevztahuje na:
 - a. vznesení veřejné žaloby kvůli trestnému činu a návrh na vydání trestního příkazu;
 - b. poznámku soudce, že o činu lze rozhodovat i na základě trestního zákona, vydanou v rámci přestupkového řízení (§81 odst. 1 věta 2 přestupkového zákona¹²);
 - c. opatření omezující osobní svobodu, přijatá v průběhu vyšetřování;

⁹ Toto usnesení přijímá Spolkový sněm vždy na začátku volebního období.

¹⁰ Strafgesetzbuch, zkr. StGB

¹¹ Naposledy změněno usnesením Spolkového sněmu ze dne 4. července 2002, oznámení ze dne 15. července 2002 (Sbírka zákonů Spolkové republiky Německo, 1. díl, str. 3012)

¹² Ordnungswidrigkeitengesetz, zkr. OWiG

- d. pokračování vyšetřování, u něhož Spolkový sněm ve svém předchozím volebním období požadoval odklad podle čl. 46 odst. 4 Ústavy.
3. Pro zjednodušení jednání se Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád zmocňuje aplikovat při předběžném rozhodování v případě dopravních přestupků ustanovení bodu 2.

Totéž platí pro trestné činy, které mají být podle názoru Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád posuzovány jako bagatelní věci.

Zmocnění k trestnímu stíhání podle §90b StGB – protiústavní urážka Spolkového sněmu nebo §194 odst. 4 StGB – urážka Německého Spolkového sněmu může být uděleno formou předběžného rozhodnutí.

Pokud je k počátku volebního období zapotřebí potvrdit pokračování trestního řízení proti členovi Spolkového sněmu, ke kterému již dal souhlas předchozí Spolkový sněm, je tak možno učinit formou předběžného rozhodnutí.

4. K výkonu trestu odnětí svobody nebo donucovací vazbě¹³ (§§96, 97 OWiG) je zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu. Pro zjednodušení jednání se Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád zmocňuje k přijetí předběžného rozhodnutí o výkonu trestu, které je v případě trestu odnětí svobody možno přijmout pouze tehdy, pokud se nejedná o trest delší než tři měsíce, nebo, v případě úhmného trestu (§§53 až 55 StGB, §460 StPO), pokud žádá jeho část nepřesahuje s vojí délkou tři měsíce.
5. Pokud byl dán souhlas k výkonu soudem nařízené prohlídky nebo konfiskace, je předseda Spolkového sněmu oprávněn podmínit souhlas tím, že bude při výkonu donucovacího opatření přítomen další člen Spolkového sněmu a – v případě, že má k výkonu dojít v prostorech Spolkového sněmu – navíc ještě další zástupce předsedy; členu Spolkového sněmu, který má být výkonu přítomen, určí předseda Spolkového sněmu v součinnosti s předsedou politického uskupení, jehož členem je poslanec, proti kterému je výkon veden.

¹³ Erzwingungshaft-exekuční vazba dlužníků

6. Výbor pro přezkoumání volby, imunitu a jednací řád může formou předběžného rozhodnutí vyvolat hlasování o požadavku Spolkového sněmu na odklad řízení podle čl. 46 odst. 4.
7. Ve formě předběžného rozhodnutí jsou Spolkovému sněmu prostřednictvím předsedy sdělována usnesení Výboru, aniž by musela být uváděna na pořadu jednání. Pokud s nimi do sedmi dnů předseda Spolkového sněmu nevysloví nesouhlas, považují se za rozhodnutí Spolkového sněmu.

Zásady pro řešení záležitostí týkajících se imunity, udílení souhlasu podle §382 odst. 3 Občanského soudního řádu¹⁴ a pro zmocňování podle §90b odst. 2, §194 odst. StGB¹⁵

A.

Zásady pro řešení záležitostí týkajících se imunity

1. Oprávnění podat návrh

K podání návrhu na zbavení imunity jsou oprávněni:

- a. státní zastupitelství, soudy, stavovské a profesní soudy¹⁶ veřejnoprávní povahy, profesní komory, které jsou ze zákona oprávněny vykonávat stavovský dohled.
- b. v řízení o soukromoprávní žalobě soud, před kterým bylo podle § 383 StPO otevřeno hlavní řízení.
- c. věřitel ve vykonávacím řízení, pokud tak soud neučiní i bez návrhu.
- d. Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád.

2. Oznámení předsedovi Spolkového sněmu a podání návrhu

- a. Pokud dá Spolkový sněm během svého volebního období souhlas k zahájení vyšetřování člena Spolkového sněmu, musí o tom být před zahájením vyšetřování podána zpráva předsedovi Spolkového sněmu a, není-li to v rozporu se zájmy vyšetřování, také dotčenému členovi Spolkového sněmu. Pokud se oznámení členovi Spolkového sněmu nedoručuje, musí být tato skutečnost s náležitým odůvodněním oznámena předsedovi Spolkového sněmu. Právo Spolkového sněmu

¹⁴ Zivilprozessordnung, zkr. ZPO

¹⁵ Na zásadách podle §107 se Výbor usnází vždy na začátku volebního období, naposledy byly změněny usnesením ze dne 27. července 2002 (Sbírka zákonů Spolkové republiky Německo, 1. díl, str. 3012).

¹⁶ Ehren-und Berufsgerichte-specializované soudy, které řeší spory určitých profesních skupin, v ČR neexistují

požadovat odložení řízení (čl. 46 odst. 4 Ústavy) zůstává nedotčeno.

- b. Státní zastupitelství a soudy směřují své návrhy spolu s žádostí o vyvolání hlasování o souhlasu se zahájením trestního stíhání nebo s omezením osobní svobody nebo jiným zamýšleným opatřením k rukám předsedy Spolkového sněmu prostřednictvím spolkového ministra spravedlnosti.
- c. Věřitel (bod 1 písmeno c) může svůj návrh podat bezprostředně Spolkovému sněmu.

3. Postavení dotčeného člena Spolkového sněmu

V záležitostech týkajících se imunity se jimi dotčenému členovi Spolkového sněmu neposkytuje možnost se k věci vyjádřit a k jím podaným návrhům na odejmutí jeho vlastní imunity se nepřihlíží. Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád může na žádost politického uskupení, jehož členem je poslanec, proti kterému je řízení vedeno, poslanci umožnit, aby se při projednávání ve Výboru k věci vyjádřil.

4. Rozhodování ve věcech týkajících se imunity

Účelem imunity poslanců je především zajistit řádné a nerušené fungování Spolkového sněmu. Každý poslanec má nárok rozhodovat se při hlasování svobodně, bez obav z vnějších vlivů. Při rozhodování o odejmutí nebo opětovném přiznání imunity je Spolkový sněm povinen zvážit zájmy Parlamentu a dalších vysokých státních úřadů a přihlídnout také k zájmům dotčeného poslance. K hodnocení důkazů se nepřistupuje, rozhodnutí Spolkového sněmu taktéž neobsahuje výrok o právním či protiprávním jednání a o vině či nevině.

5. Urážky politické povahy

Urážky politické povahy v zásadě nemají vést k odejmutí imunity.

Státní zastupitelství může při rozhodování, zda podá žádost o souhlas s vedením trestního řízení, sdělit členovi Spolkového sněmu obvinění a ponechat na jeho uvážení, zda se k němu vyjádří. Zjišťování informací o osobě, která podala trestní oznámení a dalších okolností podstatných pro posouzení závažnosti případu se nepovažuje za „pohnání k odpovědnosti“ podle čl. 46 odst. 2 Ústavy.

Čl. 46 odst. 1 stanoví, že poslanec nesmí být v žádném případě trestně stíhán ani jinak úředně postihován za svoje hlasování nebo za projevy, které učinil ve Spolkovém sněmu nebo v některém z jeho výborů, s výjimkou případů, kdy se dopustil protiústavní urážky (indemnita). To by ovšem znamenalo, že by nemohl být trestně stíhán ani za běžné urážky, pokud by se jich dopustil na půdě Spolkového sněmu. Odtud se odvozuje zásada, že poslanec může být zbaven immunity i pokud se dopustí urážky mimo půdu Spolkového sněmu za předpokladu, že taková urážka má politickou povahu, a to i pokud nezakládá protiústavní čin. Pod pojmem „mimo půdu Spolkového sněmu“ se rozumí i případy, kdy poslanec učiní nactiutrhačské prohlášení jako svědek před Vyšetřovací komisí, neboť v případě svědectví platí pro členy parlamentu povinnost vypovídat pravdivě, stejně jako pro ostatní občany.

6. Zadržení člena Spolkového sněmu, který byl dopaden při spáchání trestného činu

Pokud byl člen Spolkového sněmu zadržen při spáchání trestného činu nebo během následujících dnů, není pro jeho zatčení nebo pro zahájení trestního řízení zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu ani žádného jiného povolení (čl. 46 odst. 2 Ústavy).

K novému zatčení nebo předvedení poslance po jeho předchozím propuštění a po uplynutí dní bezprostředně následujících po spáchání trestného činu je však již zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu, neboť se jedná o nové omezení osobní svobody (čl. 46 odst. 2 Ústavy), které již nemá souvislost s dopadením poslance při spáchání trestného činu.

7. Zatčení člena Spolkového sněmu

- a. Souhlas s vyšetřováním členů Spolkového sněmu pro trestné činy, udělený na počátku volebního období, a souhlas se vznesením veřejné žaloby pro spáchání trestného činu, nezahnuje souhlas se zatčením (čl. 46 odst. 2 Ústavy) a předvedením poslance.
- b. Zatčením se zde rozumí pouze vzetí do vyšetřovací vazby, k zatčení za účelem výkonu trestu je zapotřebí zvláštního souhlasu.
- c. Souhlas se zatčením v sobě zahrnuje i souhlas s předvedením.

- d. Souhlas s předvedením v sobě nezahrnuje souhlas se zatčením.

8. Výkon trestu odnětí svobody a donucovací vazba (§§ 96, 97 OWiG)

Souhlas se vznesením veřejné žaloby pro spáchání trestného činu nedává oprávnění k výkonu trestu odnětí svobody.

K výkonu trestu odnětí svobody a donucovací vazbě (§§ 96, 97 OWiG) je zapotřebí zvláštního souhlasu Spolkového sněmu. Pro zjednodušení jednání se Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád zmocňuje k přijetí předběžného rozhodnutí o výkonu trestu, které je v případě trestu odnětí svobody možno přijmout pouze tehdy, pokud se nejedná o trest delší než tři měsíce, nebo, v případě úhmného trestu (§§53 až 55 StGB, §460 StPO), pokud žádná jeho část nepřesahuje svojí délkou tři měsíce.

9. Disciplinární řízení

Odejmutí imunity za účelem provedení disciplinárního řízení nelze zároveň použít pro účely trestního řízení, vedeného ve stejné věci státním zastupitelstvím. Stejně tak se odejmutí imunity pro účely trestního řízení nevztahuje zároveň na řízení disciplinární.

K provedení disciplinárních opatření není zapotřebí nového souhlasu Spolkového sněmu.

10. Řízení před stavovskými a profesními soudy

Řízení před stavovskými a profesními soudy veřejnoprávní povahy může být vedeno pouze po odejmutí imunity.

11. Řízení o dopravních přestupcích

Ke stíhání poslance za dopravní přestupek je v zásadě zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu. Pro zjednodušení jednání se Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád zmocňuje k přijetí předběžného rozhodnutí ve všech případech týkajících se dopravních přestupků.

12. Řízení v bagatelních věcech

V případech, kdy se podle stanoviska Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád jedná o bagatelní věc, je Výbor oprávněn vydat předběžné rozhodnutí (bod 13).

13. Zjednodušené řízení a předběžné rozhodnutí

Pokud Výbor v případech, kdy je k tomu zmocněn, vydá předběžné rozhodnutí, bude toto rozhodnutí v písemné formě předáno Spolkovému sněmu prostřednictvím jeho předsedy aniž by bylo zařazeno na pořad jednání. Pokud s ním do sedmi dnů od doručení Spolkový sněm nevysloví nesouhlas, považuje se toto rozhodnutí za rozhodnutí Spolkového sněmu.

14. Zvláštní případy udílení souhlasu

Souhlasu Spolkového sněmu je dále zapotřebí:

- a. k výkonu pořádkové nebo donucovací vazby¹⁷ za účelem vynucení povinnosti něčeho se zdržet nebo něco strpět (§890 ZPO);

je-li v rozsudku nebo v předběžném opatření uložena povinnost něčeho se zdržet nebo něco strpět, a je-li pro případ porušení této povinnosti vysloven trest, představuje hrozba tímto trestem ustanovení právní normy. Přezkoumání, zda došlo k porušení této normy je „pohnáním k odpovědnosti“ ve smyslu č. 46 odst. 2 Ústavy, neboť zde jde o jednání, za které hrozí trestní postih. Je nepodstatné, zda se jedná o peněžitý trest nebo o postih ve formě pořádkové vazby;
- b. k uvalení vazby za účelem vynucení místopřísežného prohlášení dlužníka (§901 ZPO);

protože se za omezení osobní svobody ve smyslu čl. 46 odst. 2, ke kterému je zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu, považuje pouze vykonání příkazu k zatčení, dospěl Výbor k názoru, že k řízení směřujícímu k vynucení místopřísežného prohlášení dlužníka a uvalení vazby k vynucení splnění místopřísežného prohlášení není „pohnáním k odpovědnosti“ a nevyžaduje souhlas Spolkového sněmu;
- c. k uvalení pořádkové vazby nebo k předvedení poslance, pokud se nedostavil k podání svědecké výpovědi (§51 StPO a §380 ZPO);

¹⁷ Ordnungshaft-druh pořádkového opatření, v ČR neexistuje

- d. k uvalení pořádkové vazby nebo vazby pro bezdůvodné odepření svědecké výpovědi (§70 StPO a §390 ZPO);
- e. k uvalení pořádkové vazby nebo vazby k vynucení právních úkonů, pro které se není možné nechat zastoupit (§888 ZPO);
- f. k uvalení vazby nebo podobnému omezení osobní svobody za účelem zajištění ochranné vazby (§933 ZPO);
- g. k uvalení pořádkové vazby pro pohrdání soudem (§178 Soudního řádu¹⁸);
- h. k předvedení dlužníka a uvalení vazby v insolvenčním řízení (§21 odst. 3 a §98 odst. 2 Insolvenčního řádu¹⁹);
- i. k předběžnému umístění do ústavu zdravotnické nebo sociální péče (§126 StPO);
- j. k uložení nápravných opatření omezujících osobní svobodu (§§61 a násl. StGB);
- k. k předvedení poslance (§§134, 230, 236, 329 a 387 StPO);
- l. k zatčení na základě příkazu k zatčení podle §§114, 125, 230, 236 a 329 StPO.

15. Ochranná opatření podle Zákona o ochraně proti infekčním chorobám²⁰

Ochranná opatření podle Zákona o ochraně proti infekčním chorobám mají charakter nouzových opatření a jako taková nevyžadují odejmutí imunity, lhotejno zda slouží k ochraně jimi dotčeného člena Spolkového sněmu, nebo členů ostatních.

Příslušné úřady jsou nicméně povinny o uložení takového opatření poslanci bez zbytečného odkladu informovat předsedu Spolkového sněmu. Výbor je oprávněn přezkoumat nebo nechat přezkoumat, zda jsou tato opatření skutečně v souladu se Zákonem o ochraně proti infekčním chorobám. Pokud je považuje za neoprávněná nebo shledá, že již nejsou potřebná, může formou předběžného rozhodnutí požadovat jejich zrušení.

¹⁸ Gerichtsverfassungsgesetz-soudní řád, zákon o uspořádání soudů, zákon o organizaci a složení soudů, zkr. GVG

¹⁹ Insolvenzordnung, zkr. InsO

²⁰ Infektionsschutzgesetz

Pokud se Výbor nemůže sejit během dvou dnů následujících po doručení oznámení od příslušných úřadů, přechází jeho výše uvedená oprávnění na předsedu Spolkového sněmu. Ten je povinen o svém rozhodnutí Výbor bez zbytečného odkladu informovat.

16. Probíhající trestní řízení

Při převzetí mandátu se všechna probíhající trestní řízení, jakož i uvalená vazba, výkon trestu odnětí svobody a jiná omezení osobní svobody (viz bod 14) z moci úřední odkládají.

Pokud se má v řízení pokračovat, je zapotřebí rozhodnutí Spolkového sněmu, pokud dosud nebyl vydán souhlas s vyšetřováním poslanců kvůli trestnému činu.

17. Postup v případech, kdy je vyhlášena amnestie

Výbor je ve všech případech, kdy by mělo být trestní stíhání člena Spolkového sněmu zastaveno na základě vyhlášené amnestie, zmocněn umožnit zastavení řízení soudem tak, že vydá prohlášení, že Spolkový sněm nemá námitek proti případnému uložení trestu odnětí svobody. Tyto případy není nutné projednávat v plénu Spolkového sněmu.

B. Souhlas k trestnímu stíhání podle §90 b odst. 2 a §194 odst. 4 StGB

Souhlas s trestním stíháním podle §90b odst. 2 StGB (protiústavní urážka Spolkového sněmu) a podle §194 odst. 4 StGB (urážka Spolkového sněmu) může být vydán ve formě předběžného rozhodnutí podle bodu 13 Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity. Státní zastupitelství směřují své žádosti o vyvolání hlasování o souhlasu s trestním stíháním podle §90b odst. 2 StGB²¹ nebo podle §194 odst. 4

²¹ §90 StGB Protiústavní urážka ústavního orgánu

- 1) Kdo veřejně, před shromážděním osob nebo rozšiřováním tiskovin (§11 odst. 3) urazí zákonodárny orgán, vládu nebo ústavní soud, ať spolkový nebo zemský, nebo jeho člena v souvislosti s výkonem funkce a způsobem, ohrožujícím zájmy státu, a učiní tak s cílem ohrozit existenci Spolkové republiky Německo anebo porušovat základní ústavní zásady, bude potrestán odnětím svobody na tři měsíce až pět let.
- 2) Takový čin smí být stíhán pouze se souhlasem jím dotčeného ústavního orgánu.

StGB Spolkovému ministru spravedlnosti, jak je stanoveno ve Směrnici o trestním a přestupkovém řízení.

C. Souhlas s výsledkem svědka podle §50 odst. 3 StPO a § 382 odst. 3 ZPO

Výjimku z aplikace §50 odst. 1 StPO a §382 odst. 2 ZPO, které požadují, aby byli členové Spolkového sněmu vyslýcháni v místě zasedání Spolkového sněmu, je možné udělit ve formě předběžného rozhodnutí podle bodu 13 Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity. Státní zastupitelství a soudy adresují své žádosti přímo předsedovi Spolkového sněmu. Výjimky není zapotřebí, pokud se má výslech uskutečnit v týdnech, kdy Spolkový sněm nezasedá.

Směrnice o trestním a přestupkovém řízení (body 191 až 192b)

Část XI.

Trestní řízení proti členům Německého spolkového sněmu, zákonodárných orgánů zemí a Evropského parlamentu

Bod 191 Procesní překážka imunity

- (1) Kvůli jednání, za které hrozí trestní postih, může být poslanec zatčen nebo stíhán pouze se souhlasem Spolkového sněmu, ledaže byl dopaden při spáchání takového činu nebo během následujících dnů (čl. 46 odst. 2 Ústavy). Příslušná ustanovení jsou obsažena i v ústavách jednotlivých spolkových zemí.
- (2) Ve vyšetřování nebo trestním řízení, zahájeném před získáním mandátu nebo na základě souhlasu předchozího zákonodárného orgánu, lze pokračovat pouze tehdy, pokud k tomu udělí souhlas zákonodárný orgán, jehož členem je poslanec v době, kdy se má v řízení pokračovat.
- (3) Imunita není na překážku:
 - a. pokud má být poslanec stíhán, protože byl dopaden při spáchání trestného činu nebo během následujících dnů;
 - b. má-li být zahájeno nebo vedeno řízení, které má být vzápětí zastaveno, pokud je jeho zastavení opodstatněné i bez zajišťování důkazů;
 - c. objasnění, zda není stížnost zjevně neopodstatněná, dále k jejímu doručení poslanci a případně k vyjádření poslance ke stížnosti;
 - d. výslechu poslance jakožto svědka v řízení proti jiné osobě, k provedení prohlídky podle §§103, 104 StPO, k nařízení vydání věcí podle §95 StPO, přičemž je však třeba brát v úvahu ustanovení §§ 50, 53 odst. 1 bodu 4, §§53a a 97 odst. 3 a 4;
 - e. vedení řízení proti spolupachatelům, návodcům, komplicům a dalším osobám zúčastněným na trestném činu poslance;

- f. provedení neodkladných opatření k zajištění stop (měření, fotografování na místě činu) v bezprostřední časové souvislosti s trestným činem;
 - g. v případě dopravních nehod, jejichž účastníkem je poslanec, navíc zjištění jeho osobních údajů, státní poznávací značky vozidla, požadavku na předložení řidičského oprávnění a osvědčení o registraci vozidla a k zajištění brzdných a jiných stop, provedení měření a fotografování;
 - h. odebrání vzorku krve za podmínek stanovených v §81a StPO, pokud k němu dojde ve lhůtě stanovené v písmeni a).
- (4) Za účelem objasnění, zda je oznámení zjevně neopodstatněné, může státní zastupitelství zjišťovat informace o osobě, která oznámení podala a další údaje a okolnosti, které mu umožní posoudit věrohodnost oznámení.
- (5) Pokud je proti poslanci zahájeno řízení, k němuž není zapotřebí souhlasu příslušného zákonodárského orgánu (viz čl. 46 odst. 2 Ústavy a odpovídající ustanovení ústav jednotlivých spolkových zemí), oznámí to státní zástupce bez zbytečného odkladu předsedovi tohoto zákonodárského orgánu. Kopie oznámení se zasílají rovněž generálnímu státnímu zastupitelství a zemské soudní správě, v případě poslanců Spolkového sněmu pak navíc Spolkovému ministerstvu spravedlnosti. V dalším průběhu řízení rozesílá státní zástupce stejným způsobem všechna rozhodnutí o odnětí či omezení osobní svobody poslance a o vznesení veřejné žaloby.
- (6) Ve všech fázích řízení je při poskytování informací tisku, rozhlasu a televizi třeba přihlížet k fungování a zájmům dotčeného zákonodárského orgánu. Zejména je nutné dbát na to, aby byl dotčený orgán o řízení informován dříve než veřejnost. V dalším viz bod 23.

Bod 192 Odejmутí imunity členům Německého spolkového sněmu a zákonodárských orgánů spolkových zemí

- (1) Pokud má státní zástupce v úmyslu zahájit vyšetřování poslance, vynutit výkon rozsudku odsuzujícího k trestu odnětí svobody nebo přijmout jiné opatření, k němuž je zapotřebí souhlasu příslušného zákonodárského orgánu, musí o tento souhlas zákonodárský orgán požádat.

- (2) K žádosti připojí vyličení skutkového a právního stavu. To má obsahovat především skutečnosti, které naplňují zákonné znaky skutkové podstaty daného trestného činu, čas a místo jeho spáchání a označení konkrétních ustanovení trestněprávních předpisů, která byla daným jednáním porušena. Vyličení má být srozumitelné i bez nutnosti použití dalších zdrojů. U žádostí o souhlas s výkonem trestu dostačuje odkaz na přiložený rozsudek.
- (3) Žádosti se doručují předsedovi dotčeného orgánu obvyklým služebním postupem. V případě poslanců Německého spolkového sněmu se navíc zasílá kopie žádosti Spolkovému ministerstvu spravedlnosti. Jedna úředně ověřená kopie se zakládá do spisu.
- (4) V případě soukromoprávních žalob žádá státní zastupitelství o souhlas pouze tehdy, pokud převezme stíhání žalovaného (§§376, 377 StPO).
- (5) Oznámení podle §8 Zákona, kterým se uvozuje trestní řád, se podávájí obvyklým služebním postupem.

Bod 192a Všeobecný souhlas s vedením vyšetřování (zjednodušené řízení)

- (1) Německý spolkový sněm a zákonodárné orgány jednotlivých spolkových zemí zajistí vždy na počátku svých volebních období vydání všeobecného souhlasu s vedením vyšetřování svých poslanců, s výjimkou případů urážek politické povahy (§§185, 186, 188 odst. 1 StGB). Všeobecný souhlas s vyšetřováním je účinný až od okamžiku, kdy je jeho znění doručeno předsedovi zákonodárného orgánu (viz odst. 3).
- (2) Všeobecný souhlas s vyšetřováním se nevztahuje na:
 - a. vnesení veřejné žaloby v jakékoliv formě;
 - b. poznámku soudu, že o činu lze rozhodovat i na základě trestního zákona, vydanou v rámci přestupkového řízení (§ 81 odst. 1 věta 2 přestupkového zákona);
 - c. opatření omezující osobní svobodu, přijatá v průběhu vyšetřování;
 - d. provedení soudem nařízené prohlídky nebo zabavení věci v rámci řízení, ke kterému byl udělen souhlas, pokud zákonodárné orgány spolkových zemí nestanoví jinak;
 - e. návrh na vydání předběžného zákazu činnosti (§132a StPO).

Všeobecný souhlas se nicméně vztahuje na předběžné odebrání řídičského oprávnění (§111a StPO).

- (3) Před zahájením vyšetřování musí být předsedovi příslušného zákonodárného orgánu a, není-li to v rozporu se zájmy vyšetřování, také dotčenému poslanci, doručeno oznámení o zahájení vyšetřování. V oznámení předsedovi musí být uvedeno, zda se oznámení doručuje i dotčenému poslanci, pokud ne, musí být uvedeno i náležité odůvodnění. Oznámení se adresuje přímo předsedovi příslušného zákonodárného orgánu. Pro jeho obsah platí obdobně bod 192 odst. 2. V případech uvedených v bodě 191 odst. 3 písm. c) musí být uveden i obsah stanoviska dotčeného poslance. Kopie oznámení se zasílají rovněž generálnímu státnímu zastupitelství a zemské soudní správě, v případě poslanců Spolkového sněmu pak navíc Spolkovému ministerstvu spravedlnosti.
- (4) Pokud hodlá státní zástupce po skončení vyšetřování podat veřejnou žalobu, podá u příslušného zákonodárného orgánu žádost o souhlas s trestním stíháním. Pro její obsah platí ustanovení bodu 192 odst. 2 a 3. Pokud se řízení nezahajuje pouze předběžně, řídí se obsah oznámení ustanovením bodu 192 odst. 5.
- (5) Pokud hodlá státní zástupce žádat o souhlas s trestním stíháním pro urážku politické povahy, řídí se obsah oznámení ustanovením bodu 192 odst. 1 až 3. Při rozhodování, zda podá žádost o souhlas s trestním stíháním pro urážku politické povahy předloží státní zástupce oznámení, na jehož základě o souhlas žádá, dotčenému poslanci. Je na poslanci, zda se k oznámení vyjádří.
- (6) Pro přestupková řízení se použijí ustanovení bodu 298.

Bod 192b Odejmutí imunity členovi Evropského parlamentu

- (1) Členovi Evropského parlamentu za Spolkovou republiku Německo přísluší imunita ve stejném rozsahu jako členům Německého spolkového sněmu. Cizí členové Evropského parlamentu nemohou být na německém území zadrženi ani soudně stíháni. Výše stanovená imunita přísluší během trvání pětiletého volebního období a také v průběhu cesty z a do místa zasedání Evropského parlamentu. V případě dopadení při spáchání trestného činu nebo ve dnech bezprostředně následujících nelze imunitu uplatnit (čl. 4

odst. 2 Aktu Rady Evropských společenství ze dne 20. září 1976 k provedení přímé volby poslanců Shromáždění – Sbíрка zákonů Spolkové republiky Německo, 2. díl, str. 733, 735 – ve spojení s čl. 10 Protokolu o výsadách a úlevách Evropských společenství ze dne 8. dubna 1965 – Sbíрка zákonů Spolkové republiky Německo, 2. díl, str. 1453, 1482). Ustanovení bodu 191 odst.3 písm. b) až e) a odst. 4 platí obdobně.

- (2) Evropský parlament nevydal všeobecný souhlas s vyšetřováním svých poslanců.
- (3) Hodlá-li státní zástupce zahájit proti členovi Evropského parlamentu vyšetřování nebo vynutit vykonání rozsudku odsuzujícího k trestu odnětí svobody nebo přijmout jiná opatření omezující osobní svobodu poslance, podá k Evropskému parlamentu žádost o odejmutí imunity.
- (4) Není-li to v rozporu se zájmy vyšetřování, předloží státní zástupce během rozhodování, zda podá žádost o odejmutí imunity, oznámení, na jehož základě o souhlas žádá, dotčenému poslanci. Je na poslanci, zda se k oznámení vyjádří.
- (5) Žádost se adresuje předsedovi Evropského parlamentu na generální sekretariát s adresou Plateau du Kirchberg, L-2929, Lucemburk, a dále se zasílá Spolkovému ministerstvu spravedlnosti. Ustanovení bodu 192 odst. 2, odst. 3 věty 2 a odst. 4 platí obdobně. Ustanovení bodu 192 odst. 5 platí obdobně s tím, že žádost se podává prostřednictvím Spolkového ministerstva spravedlnosti.

Zákon, kterým se uvozuje Trestní řád (EGStPO)

§8

- (1) Je-li zahájeno trestní řízení proti členovi zákonodárského orgánu Spolku nebo některé spolkové země nebo Evropského parlamentu a nejde-li o zahájení předběžné, nebo je-li v řízení proti členovi zákonodárského orgánu vydáno pravomocné rozhodnutí, musí o tom být z důvodů ochrany zájmů a řádného fungování orgánu informován jeho předseda; v případě skončení řízení je třeba zaslat též rozhodnutí, kterým bylo řízení ukončeno, společně s odůvodněním. Pokud byl proti rozhodnutí podán opravný prostředek, zasílá se toto napadené rozhodnutí. V případě členů Německého spolkového sněmu a Evropského parlamentu se rozhodnutí zasílá prostřednictvím Spolkového ministerstva spravedlnosti. Rozhodnutí odesílá orgán uskutečňující trestní stíhání nebo vynucující výkon trestu.
- (2) Rozhodnutí se nezasílá orgánu, který se práva na jeho obdržení vzdal.

Zákon o volbě Spolkového prezidenta Spolkovým shromážděním (BPräsWahlG)

§4

...

- (4) Předseda zemského sněmu vyzve delegáty zvolené do Spolkového shromáždění, aby se do dvou dnů písemně vyjádřili, zda volbu přijímají. Delegáti se stávají členy Spolkového shromáždění okamžikem, kdy je jejich souhlasné vyjádření doručeno předsedovi zemského sněmu. Pokud se delegát ve stanovené lhůtě nevyjádří, má se za to, že s volbou souhlasí.

§7

Čl. 46, 47 a 48 odst. 2 Ústavy se odpovídajícím způsobem použijí i pro členy Spolkového shromáždění. K projednávání záležitostí týkajících se imunity je příslušný Spolkový sněm; jím nebo Výborem pro přezkum volby, imunitu a jednacím řád vydaná úprava se použije obdobně.

Členové Spolkového shromáždění nejsou vázáni názory a příkazy jiných osob.

Zákon o poslancích Evropského parlamentu (EuAbgG)

§5 Indemnita a imunita

Indemnita a imunita členů Evropského parlamentu se řídí články 9 a 10 Protokolu o výsadách a úlevách Evropských společenství v návaznosti na Úmluvu o zřízení společné rady a komise Evropských společenství ze dne 8. dubna 1965 (Sbírka zákonů Spolkové republiky Německo, stav v roce 1965, 2. díl, str. 1453, 1482). Konkrétní rozsah imunity se řídí ustanoveními Ústavy.

Vysvětlivky k právní úpravě imunity

Úprava imunity členů Spolkového sněmu má svůj ústavněprávní základ v čl. 46 Ústavy. Tento ústavněprávní předpis stanoví v odst. 1 tzv. indemnitu (viz níže) a v odstavcích 2 až 4 pak vlastní imunitu. V rámci Spolkového sněmu je článek 46 Ústavy dále doplněn ustanovením §107 GO-BT a zejména Usnesením Spolkového sněmu o zrušení imunity a Zásadami pro řešení záležitostí týkajících se imunity, které přijímá Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád. Oba dokumenty přijímá vždy na počátku volebního období plénum Spolkového sněmu, resp. Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád a jsou zveřejňovány společně s přílohou č. 6 k Jednacímu řádu Spolkového sněmu.

1. Imunita ve smyslu čl. 46 odst. 2 až 4 Ústavy

a. Předpoklady

Hlavním účelem právního zakotvení imunity je zaručit řádné a nerušené fungování Spolkového sněmu a zajistit jeho ochranu před neoprávněnými zásahy ze strany výkonné a soudní moci na všech úrovních státní správy. Jak však shledal Spolkový Ústavní soud, nevyplývají z čl. 46 odst. 2 Ústavy práva jednotlivých členů Spolkového sněmu bez dalšího. Členové však mají právo na ochranu před svévolným a bezdůvodným odejmutím imunity.

Imunita se vztahuje na trestní řízení a na donucovací opatření proti členovi Spolkového sněmu. Právo na imunitu zakládá překážku zahájení nebo vedení trestního řízení. Trestní řízení ani přijetí donucovacího opatření však nevylučuje, pouze je podmiňuje souhlasem Spolkového sněmu.

Souhlasu je zapotřebí především ke všem trestním řízením proti členovi Spolkového sněmu, zabavení věcí a prohlídkám, uskutečněným v rámci řízení, ve kterém je člen Spolkového sněmu v postavení obviněného nebo obžalovaného, v případě zatčení a pro nucený vydání místopřísežného prohlášení dlužníka při nuceném výkonu rozhodnutí (dále viz výčet v bodě 14 Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity).

b. Řízení o odejmutí imunity

Postup při udělování souhlasu s odejmutím imunity se liší podle stadia, ve kterém se řízení nachází. Souhlas se zahájením vyšetřování je

zpravidla obsažen ve všeobecném souhlasu s vedením vyšetřování poslanců vydaném v podobě Usnesení Spolkového sněmu o zrušení imunity (Příloha č. 6 ke GO-BT). Příslušné státní zastupitelství však v každém případě musí o svém záměru, zahájit vyšetřování poslance, uvědomit předsedu Spolkového sněmu a, pokud tomu nebrání závažné důvody, také dotčeného poslance. Konkrétní vyšetřování smí začít až po uplynutí 48 hodin od doručení oznámení předsedovi Spolkového sněmu. Tato lhůta může být v odůvodněných případech přiměřeně prodloužena a nezapočítávají se do ní dny pracovního klidu. Předseda Spolkového sněmu předá oznámení neprodleně 1. výboru. Ten je při nejbližším zasedání o věci informován svým předsedou a v případě, že potřebuje další informace, předá věc příslušným útvarům. Dotčení poslanci budou informováni prostřednictvím předsedů svých politických uskupení.

Všeobecný souhlas se nicméně nevztahuje na prohlídky nebo na vnesení obvinění. Pokud státní zastupitelství v daném případě považuje za nutné provést prohlídku nebo má v úmyslu vznést obvinění, musí nejprve obvyklým služebním postupem, tzn. prostřednictvím generálního státního zastupitelství, zemského ministerstva spravedlnosti a Spolkového ministerstva spravedlnosti, požádat o souhlas Spolkový sněm. Poté, co je žádost doručena předsedovi Spolkového sněmu, projedná ji 1. výbor. Ten při nejbližším zasedání posoudí opodstatněnost žádosti, aniž by ovšem přikročil k hodnocení důkazů. Přitom bere v úvahu i oprávněné zájmy dotčeného poslance. Poté vydá doporučení k rozhodnutí, které předloží plénu Spolkového sněmu. K ochraně zájmů dotčeného poslance i celého Spolkového sněmu byla ustavena praxe, podle které o tomto doporučení rozhoduje Spolkový sněm bez rozpravy. K tomu je dále třeba připomenout, že rozhodnutí Spolkového sněmu o udělení souhlasu neprohlašuje obvinění za pravdivé a že jeho hlasování o udělení souhlasu není hlasováním o vině či nevině dotčeného poslance.

V méně závažných případech, u dopravních přestupků a v tzv. bagatelních věcech se může 1. výbor jednomyslně usnést na tzv. předběžném rozhodnutí. Předběžné rozhodnutí je dokumentem podobným doporučení, ale nevychází v tiscích Spolkového sněmu, nýbrž se členům Spolkového sněmu předává pouze v hektografické podobě. Předběžné rozhodnutí se považuje za rozhodnutí Spolkového sněmu, pokud s ním není do 7 dnů vysloven nesouhlas. Pokud je nesouhlas vysloven, musí na základě doporučení rozhodnout plénum Spolkového sněmu.

Teprve poté, co Spolkový sněm na základě doporučení nebo formou předběžného rozhodnutí vysloví souhlas s vedením trestního řízení, lze mít za to, že poslanec byl pro účely daného řízení zbaven imunity. Odejmutí imunity však v žádném případě neznamená předběžné odsouzení dotčeného poslance. V ostatních ohledech zůstává právní postavení poslance nedotčeno. Poslanec zůstává členem Spolkového sněmu a není nijak omezen ve výkonu mandátu. Protože se musí účastnit zasedání a dalších činností ve Spolkovém sněmu, jsou státní zastupitelství a soudy povinny brát na jeho povinnosti ohled při plánování jednání v rámci řízení.

c. Rozhodovací praxe

Spolkový sněm dbá o ustavení ustálené praxe při rozhodování o udělení souhlasu se vznesením obvinění a zahájením trestního stíhání, vydáním trestního příkazu nebo povolení k prohlídce na základě určitých předpokladů. Cílem ustálené rozhodovací praxe je zajistit, aby se poslancům v trestním řízení dostalo pokud možno stejného zacházení, jako ostatním občanům.

Výjimka platí pouze v případě urážek politické povahy, a to pouze pokud nejde o urážky protiústavní. Za projevy učiněné na půdě Spolkového sněmu nemůže být poslanec postihován pokud byly učiněny veřejně, byť v jakkoliv vyhocené debatě.

V průběhu řízení o odejmutí imunity je třeba respektovat osobnostní práva dotčeného poslance a skutečnost, že rozhodování o odejmutí imunity na základě žádosti podané Spolkovému sněmu není rozhodováním o vině či nevině. Toto je třeba mít na paměti především při komunikaci s médii. Poslance, kteří nejsou členy 1. výboru, informují o obsahu případu předseda 1. výboru, předsedové politických uskupení a zpravodaj 1. výboru.

2. Indemnita ve smyslu čl. 46 odst. 1 Ústavy

Indemnita se vztahuje na hlasování a projevy učiněné na půdě Spolkového sněmu, v jeho výborech a politických uskupeních nebo prostřednictvím úředních tisků a vylučuje postih za tyto projevy. Představuje důvod k vyloučení trestního stíhání a chrání proti trestněprávním postihům. Vyloučeny jsou však i občanskoprávní žaloby na zdržení se jednání, odvolání výroku nebo náhradu škody. Narozdíl od imunity představuje obecný zákaz stíhání, který nemůže být prolomen ani souhlasem Spolkového sněmu a trvá i po zániku

mandátu. Možnost uplatnění indemnity se nevztahuje pouze na pomluvy, tedy záměrné sdělování nebo šíření nepravdivých informací.

3. Opatření, ke kterým není zapotřebí souhlasu Spolkového sněmu

Ne všechna opatření, která mohou být proti členovi Spolkového sněmu uplatněna, vyžadují souhlas Spolkového sněmu a odejmutí imunity. Souhlasu není třeba například k prohlídce prostor v soukromém majetku poslance nebo zabavení věci v řízení, ve kterém je poslanec pouze v pozici svědka. Souhlasu není třeba ani k provedení krevní zkoušky při silniční kontrole.

Z práva na imunitu jsou dále vyňata veškerá opatření přijímaná na základě přestupkového zákona. Při projednávání přestupku však musí příslušný soud požádat o odejmutí imunity, pokud shledá, že projednávanou věc je možno posuzovat i jako trestný čin (viz bod 2b Usnesení Spolkového sněmu o zrušení imunity).

4. Další případy, kdy je třeba souhlasu Spolkového sněmu a právo odepřít svědeckou výpověď

Vedle vlastní právní úpravy imunity existují ještě další ustanovení, která jsou zahrnuta pod body 14 a 15 Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity.

Podle nich je v zásadě nutné vyslýchat poslance, má-li v době zasedání Spolkového sněmu vypovídat jako svědek, pouze v sídle Spolkového sněmu. Výjimky podléhají schválení Spolkového sněmu (§§50 StPO, 382 ZPO ve spojení s oddílem C Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity), které může být vydáno ve formě předběžného rozhodnutí. Pokud by měl poslanec hovořit o věcech, na které se ze zákona nebo podle jednacího řádu vztahuje povinnost mlčenlivosti, je k jeho výpovědi zapotřebí souhlasu předsedy Spolkového sněmu.

Obecně platí, že každý člen Spolkového sněmu má právo odepřít svědeckou výpověď. Toto právo je zakotveno v čl. 47 Ústavy. Poslanec může odepřít výpověď o věcech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem funkce poslance a o osobách, které mu tyto informace poskytly. Totéž platí i v případě, že informace poskytl třetí osobě sám poslanec. Ve stejném rozsahu jako právo odepřít výpověď platí i zákaz zabavit písemnosti a obrazové, zvukové a datové nosiče.

Úprava a Rozhodovací praxe 1. výboru v záležitostech týkajících se imunity a podobných věcech

Obsah

1. Oznámení o úmyslu zahájit vyšetřování v trestní věci
2. Žádost o souhlas k trestnímu stíhání (vznesení obvinění, vydání trestního příkazu)
3. Prohlídka a zabavení věci v trestním řízení
4. Účast dotčeného poslance
5. Sledování a ukončení trestního řízení
6. Důvěrné zacházení se záležitostmi týkajícími se imunity
7. Zvláštní aspekty řízení ve věcech týkajících se imunity
8. Souhlas s výpovědí, trestní zmocnění apod.

1. Oznámení o úmyslu zahájit vyšetřování v trestní věci

- a. Přijetím dosavadního jednacího řádu na ustavující schůzi nově zvoleného Spolkového sněmu je zároveň přijato Usnesení Spolkového sněmu o zrušení imunity členů Spolkového sněmu (viz příloha 6 ke BO-B T). Tím je do konce volebního období udělen souhlas s vyšetřováním poslanců kvůli trestný činům s výjimkou urážek politické povahy.

Podstatná oznámení o zamýšlených vyšetřováních, na která se vztahuje všeobecný souhlas, se doručují předsedovi Spolkového sněmu. Kancelář předsedy vydá při jejich přijetí potvrzení, které obsahuje datum a čas přijetí, aby bylo možno vypočítat 48 hodinovou lhůtu k zahájení vyšetřování, a poučení o tom, že se od roku 2002 do lhůty nezapočítávají dny pracovního klidu a o možnosti prodloužení lhůty. Bezprostředně poté je oznámení předáno 1. výboru.

Sekretariát předsedy podá neprodleně zprávu předsedovi příslušného politického uskupení, pokud není přítomen, tak jeho prvnímu zástupci. Pokud nejsou informace obsažené ve zprávě ze státního zastupitelství úplné nebo dostatečně průkazné, státní zastupitelství je na žádost předsedy doplní.

Klade se důraz na to, aby sdělení v této fázi ještě nepoužívalo jako spisovou značku Js, nýbrž AR²².

Na nejbližším zasedání se projednají otázky týkající se podloženosti tvrzení státního zastupitelství, případných procesních nedostatků a kroků, které může v daném okamžiku podniknout Výbor, případně se zváží též možnosti získání dalších informací a odborného poradenství. Během trvání 15. volebního období byla možnost prodloužení lhůty využita pouze jednou, aby bylo možno zajistit projednání případu s příslušným generálním státním zástupcem a vrchním státním zástupcem. (Prodloužení lhůty bylo povoleno písemně předsedou Spolkového sněmu, bylo však předem telefonicky oznámeno.)

- b. Oznamuje-li se ve zprávě státního zastupitelství úmysl přijmout donucovací opatření nebo provést prohlídku, budou o tomto po skončení zasedání uvědomeni pouze příslušní předsedové politických uskupení tak, aby nedošlo ke zmaření účelu navrhovaného opatření. Během zasedání bude skutkový stav popsán bez uvedení jmen a nebude zahrnut do zápisu. Odpadne-li později potřeba udržovat informace o zamýšleném opatření v tajnosti, bude Výbor dodatečně informován.
- c. Pokud je vyšetřování zastaveno, např. z důvodu procesní překážky, je k jeho opětovnému zahájení zapotřebí nového oznámení předsedovi Spolkového sněmu. (Vyšetřování kvůli podezření z křivé výpovědi před vyšetřovací komisí lze podle názoru Výboru zahájit až po oficiálním ukončení výsledku; dříve zahájená vyšetřování budou na žádost Výboru zastavena.)
- d. Pokud osoba, která podávala trestní oznámení, podá proti zastavení vyšetřování stížnost podle § 172 odst. 1 StPO, není třeba o tom Spolkový sněm informovat. Nová zpráva se podává až v případě, že je této stížnosti vyhověno nebo je na jejím základě vyšetřování opětovně zahájeno. Totéž platí i pro soukromou trestněprávní žalobu, podanou poškozeným k vrchnímu soudu,²³ viz §172 odst. 2 StPO.

²² Spisovou značkou Js označují státní zastupitelství vyšetřování ve věcech trestních, AR označuje věci zařazené do všeobecného rejstříku státního zastupitelství.

²³ Klageerzwingungsverfahren, v ČR neexistuje

- e. Informaci o zprávě státního zastupitelství, která sděluje, že bylo zjištěno, že je možné řízení zastavit i bez zahájení vyšetřování, obdrží předseda 1. výboru a příslušní předsedové politických uskupení. Tato informace se však nevyhlašuje na zasedání Spolkového sněmu. (Zastavení řízení bez zahájení vyšetřování nespadá do problematiky práva na imunitu, nejedná se o „pohnání k odpovědnosti“ ve smyslu čl. 46 odst. 2 Ústavy.)

2. Žádost o souhlas s trestním stíháním (vznesením obvinění, vydáním trestního příkazu)

- a. Zamýšlí-li státní zastupitelství vznést po ukončení vyšetřování obvinění nebo vydat trestní příkaz, musí požádat Spolkový sněm o souhlas. K zastavení řízení, a to i řízení podle §§ 153 a násl. StPO (zvláště pokud se jedná o bagatelní věci nebo správní rozhodnutí) není souhlasu zapotřebí.
- b. Žádosti o souhlas k trestnímu stíhání – vznesení obvinění, vydání trestního příkazu – se zasílají obvyklým služebním postupem prostřednictvím Spolkového ministerstva spravedlnosti předsedovi Spolkového sněmu, odkud jsou neprodleně předávány sekretariátu 1. výboru. Sekretariát dále informuje předsedu 1. výboru a předsedu politického uskupení, jehož členem je dotčený poslanec. Dále je provedena kontrola formální správnosti a podloženosti žádosti. Po poradě s předsedou 1. výboru se v případě potřeby zašle příslušnému státnímu zastupitelství žádost o doplnění informací nebo odstranění nedostatků. Předseda dále pověří jednoho z členů Výboru, aby v případě převzal úlohu zpravodaje.
- c. Usoudí-li zpravodaj, že je možno o žádosti rozhodnout, přednese na nejbližším zasedání návrh na rozhodnutí. Výboru při svých jednáních obecně dochází k názoru, že Spolkový sněm nepřistupuje k hodnocení důkazů. Posuzuje se však procesní správnost, podloženost a odůvodnění žádosti a další aspekty, které by mohly ukazovat na svévolné počínání státního zastupitelství. Úplné a opodstatněné žádosti se zpravidla vyhoví.
- d. Pokud je nutné projednání v plénu Spolkového sněmu, připraví Výbor doporučení k rozhodnutí, které nese titul Žádost o souhlas s vedením trestního řízení, ale nepodává zprávu o

obsahu žádosti a skutkovém stavu, obsahuje pouze jméno dotčeného poslance.

V nedávné minulosti došlo k prolomení § 107 odst. 3 GO-BT, který nařizuje, aby se o doporučeních 1. výboru hlasovalo nejdříve 3 dny po jejich vydání, když o nich plénum Spolkového sněmu rozhodovalo pokud možno ještě v den zasedání Výboru. Od přednesení zprávy a rozpravy se vždy upouštělo.

- e. Jedná-li se o bagatelní věc nebo dopravní přešlepek, může být souhlas vydán ve formě tzv. předběžného rozhodnutí, pokud se na tom 1. výbor jednomyslně shodne. Předběžné rozhodnutí (viz příložený vzor) se členům Spolkového sněmu rozesílá pouze v hektografické podobě, nestává se součástí tisků Spolkového sněmu. Nezveřejňuje se na Internetu a neuvádí se ani na pořad jednání. Pokud některý ze členů Spolkového sněmu do týdne nevysloví s předběžným rozhodnutím nesouhlas (což od zavedení institutu předběžného rozhodnutí v roce 1951 dosud nenastalo), považuje se předběžné rozhodnutí za rozhodnutí Spolkového sněmu.
- f. Pokud je souhlas udělen se zřetelem k zamýšlenému vydání trestního příkazu, není potřeba nového souhlasu, rozhodne-li se namísto toho státní zastupitelství vzněst obvinění. Nový souhlas rovněž není nutný, pokud byl proti trestnímu příkazu podán odpor a bylo nařízeno jednání. Rozsah souhlasu, resp. rozsah vyšetřování a opatření, která je na jeho základě možno provádět, vychází vždy z konkrétního skutkového stavu. Soudem provedené změny v právní klasifikaci případu (viz Sbírka rozhodnutí Spolkového soudního dvora ve věcech trestních²⁴ 15, 274 a násl.) jsou rovněž přípustné a newyžadují dalšího souhlasu.

3. Prohlídka a zabavení věci v trestním řízení

- a. Na prohlídky a zabavení věci se nevztahuje všeobecný souhlas; o souhlas s nimi je třeba požádat zvlášť.
- b. Doručené žádosti podléhají až do provedení opatření nejvyššímu utajení. Zaslávají se předsedovi Spolkového sněmu

²⁴ Entscheidungssammlung des Bundesgerichtshof in Strafsachen-zkr. BGHSt

obvyklým služebním postupem prostřednictvím Spolkového ministerstva spravedlnosti a odtud jsou bezodkladně předány sekretariátu 1. výboru. Ten neprodleně informuje předsedu 1. výboru.

- c. Souhlasu Spolkového sněmu je zapotřebí ke všem prohlídkám, bez ohledu na to, zda mají být provedeny v prostorách osobně užívaných poslancem (byt, kancelář), nebo u třetích osob. Předmětem časté kritiky je ustanovení, podle kterého není souhlasu zapotřebí, pokud není poslanec v daném řízení v postavení obviněného, ale např. svědka.
- d. Sekretariát žádost posoudí z hlediska procesní správnosti, podloženosti a přiměřenosti. Po poradě s předsedou případně požádá příslušné státní zastupitelství o doplnění informací nebo odstranění nedostatků. K dispozici musí být usnesení obvodního soudu o tom, zda bylo provedení prohlídky soudně povoleno; žádost k němu musí být přiložena. Zpravodajem v případě je vždy jmenován příslušník jiného politického uskupení, než toho, jehož členem je dotčený poslanec.
- e. V případech, kdy je připravováno zabavení věci za účasti jiného poslance téhož politického uskupení, jakožto opatření podle bodu 5 Usnesení o zrušení imunity (Příloha č. 6 k GO-BT), uvědomí o tom sekretariát prvního parlamentního zástupce dotčeného uskupení. Ten většinou pověří předsedu výběrem jednoho, nebo, pokud mají být opatření uplatněna na více místech, i více poslanců, aby se jejich výkonu účastnili. Obecně se účast dalšího poslance omezuje na prohlídky prostor osobně užívaných poslancem (byt, kancelář). Na ostatních místech (peněžní ústavy, prostory užívané ostatními obviněnými v případě) se přítomnost dalšího poslance nevyžaduje, ačkoliv i tyto podléhají předchozímu souhlasu Spolkového sněmu. Sekretariát sdělí pověřeným poslancům nezbytné informace, zejména místo a čas prohlídky, ale nesděluje jim podrobnosti o obvinění.
- f. Usoudí-li zpravodaj, že je možno o žádosti rozhodnout, přednese na nejbližším zasedání návrh na rozhodnutí. Pokud je to možné, učiní tak na pravidelném zasedání. Obvykle však v takovém případě bývá zasedání přesunuto na bližší termín, nebo se svolá zasedání mimořádné, bez uvedení důvodu. Jakmile Výbor vydá doporučení k rozhodnutí, projedná jej v krátké době plénum Spolkového sněmu, které o něm

rozhodne. Rozprava se v tomto případě nekoná, ale v zasedacím sále jsou přítomni členové Výboru, kteří zodpoví případné otázky. Sekretariát pak informuje státní zastupitelství o výsledku hlasování, aby bylo možné opatření přijmout. Poslanci pověření účasti při výkonu opatření se musí včas dostavit na příslušné místo.

- g. Má-li být provedena prohlídka budov Spolkového sněmu, je podle čl. 40 odst. 2 věty 2 Ústavy zapotřebí dalšího souhlasu předsedy Spolkového sněmu. Prohlídce pak musí být přítomen i zástupce předsedy Spolkového sněmu, jak je uvedeno v bodě 5 Přílohy č. 6.

4. Účast dotčeného poslance

O plánovaném zahájení vyšetřování uvědomí státní zastupitelství společně s předsedou Spolkového sněmu také dotčeného poslance, ledaže by hrozilo, že bude mařit vyšetřování (např. plánované prohlídky). Předseda příslušného politického uskupení vždy informuje dotčeného poslance o jednání a závěrech 1. výboru. Spolu s předsedou 1. výboru je pak hlavním partnerem při jednání o případných námitkách proti vyšetřování nebo trestnímu řízení. Předloží-li poslanec např. prostřednictvím svého obhájce ve věci nějaké důkazy, bude to oznámeno na zasedání. Protestuje-li proti rozhodnutí ve věci imunity, bude s ním tato věc předem projednána prostřednictvím příslušného předsedy politického uskupení. Udělí-li plénum Spolkového sněmu souhlas, nebo je-li tento souhlas udělen formou předběžného rozhodnutí, uvědomí o tom sekretariát 1. výboru dotčeného poslance.

V návaznosti na rozsudek Spolkového ústavního soudu z července 2002 byl bod 3 Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity doplněn o ustanovení, podle kterého dá Výbor na žádost politického uskupení, jehož je dotčený poslanec členem, dotčenému poslanci možnost, aby se k věci vyjádřil.

5. Sledování a ukončení trestního řízení

- a. Výbor dbá, aby řízení bylo řádně ukončeno a v případě potřeby nechá přezkoumat skutkový stav, případně požádá orgány činné v trestním řízení, aby během zasedání Výboru podaly ústní zprávu. V průběhu 13. volebního období bylo – dosud pouze jednou – po opakovaném dotazování a

vyjasňování skutečností využito možnosti podle čl. 46 odst. 4 Ústavy navrátit poslanci již odejmutou imunitu.

- b. Po skončení řízení je třeba rozeslat oznámení o jeho výsledku, jak stanovuje §8 EGStPO. To platí obzvlášť v případech zastavení řízení podle §170 odst. 2, §§153 a 153a StPO, dále pro pravomocné osvobozující i odsuzující rozsudky a trestní příkazy. Oznámení o výsledku řízení se doručují obvyklým služebním postupem a jsou přednesena na nejbližším zasedání. Pokud poslanec mezitím opustil Spolkový sněm, zpráva o výsledku řízení se obvykle nepodává (tato praxe trvá od roku 1991). Zpráva o výsledku řízení se nepodává také v případě, že poslanec uplatnil právo na ochranu informací zjištěných finančním úřadem pro účely zdanění.

6. Důvěrné zacházení se záležitostmi týkajícími se imunity

- a. Spisy dokumentující záležitosti týkající se imunity se uchovávají pouze v jediném exempláři na sekretariátu 1. výboru. Pořizování kopií není v zásadě dovoleno. Předsedovi Výboru, předsedům politických uskupení a zpravodajům se informace sdělují zpravidla ústně nebo umožněním nahlédnutí do spisu.
- b. Pořad jednání Výboru o záležitostech týkajících se imunity hovoří pouze v obecných pojmech (např. oznámení, žádost o udělení souhlasu s trestním stíháním apod.), neuvádí se v něm žádná jména a nezveřejňuje se na Internetu.
- c. Rovněž doporučení k rozhodnutí a předběžná rozhodnutí se omezí pouze na údaje nezbytné k identifikaci případu. Informace o skutkovém stavu a názoru Výboru se zpravidla nepodávají.
- d. Nahlédnutí do spisu v prostorách sekretariátu se povoluje pouze řádnému a zastupujícímu členovi Výboru. Dotčený poslanec smí do spisu nahlédnout pouze tehdy, není-li to v rozporu se zájmy vyšetřování, což se posuzuje po poradě s příslušným státním zástupcem. Je-li pro účely vymáhání práva potřeba pořídit ze spisu kopie, musí k tomu dát Výbor souhlas.
- e. Zápisy ze zasedání Výboru se omezí na stručné shrnutí podstatných informací. Nenakládá se s nimi však jako

s utajovanými informacemi podle předpisu o ochraně utajovaných skutečností (Příloha č. 3 k GO-BT). Od 14. volebního období se však poskytují pouze předsedovi 1. výboru, jeho zástupcům, předsedům politických uskupení, jejich parlamentním zástupcům, kteří jsou členy 1. výboru a referentům Spolkového ministerstva spravedlnosti pro záležitosti týkající se imunity.

- f. Dotazy médií na záležitosti týkající se imunity nezodpovídá ani sekretariát Výboru, ani tiskové centrum. Podávají se pouze obecné informace, nikdy není možné informovat o konkrétních případech.

7. Zvláštní aspekty řízení ve věcech týkajících se imunity

- a. Na urážky politické povahy se nevztahuje všeobecný souhlas a pro jejich stíhání je nutné si vyžádat zvláštní souhlas Spolkového sněmu. Spolkový sněm však takový souhlas zpravidla neuděluje (viz bod 5 Zásad).
- b. Rovněž k disciplinárnímu řízení a řízení před stavovskými soudy je zapotřebí samostatného souhlasu Spolkového sněmu.
- c. Totéž platí pro opatření v rámci poskytování právní pomoci v zahraničním trestním řízení, uplatňované německými úřady vůči poslancům Spolkového sněmu. Vyjmuta jsou dožádání o poskytnutí právní pomoci, která podle zahraničního práva nejsou součástí trestního řízení a podle německého práva odpovídají řízením přestupkovým. (Na postih za přestupky se nevztahuje imunita, viz bod 2b Usnesení v Příloze č. 6 k GO-BT).
- d. Postih za křivou výpověď před vyšetřovací komisí a z toho vyplývající zastavení vyšetřování přicházejí podle názoru Výboru v úvahu teprve po ukončení výslechu. Výslech prohlašuje za ukončený vyšetřovací komise. Tomu musí vždy předcházet předání protokolu s následnou možností korektury Spolkovému sněmu (viz §26 odst. 2 Zákona stanovujícího práva vyšetřovacích komisí Spolkového sněmu²⁵).

²⁵ Gesetz zur Regelung des Rechts der Untersuchungsausschüsse des Deutschen Bundestages-zkr. PUAG

8. Souhlas s výpovědí, trestní zmocnění apod.

- a. Při rozhodování o žádosti o zmocnění k trestnímu stíhání podle §90b StGB (protiústavní urážka Spolkového sněmu) a §194 odst. 4 StGB (urážka Spolkového sněmu) se postupuje obdobně jako u záležitostí týkajících se imunity. I zde může Výbor vydat předběžné rozhodnutí. Zmocnění se uděluje pouze výjimečně, aby se zamezilo zbytečné přitahování pozornosti médií k případu a k osobě obviněného.
- b. Předběžné rozhodnutí lze vydat i ve věci výslechu poslance jakožto svědka před soudem nebo vyšetřovací komisí zemského sněmu, pokud se má výslech konat v době zasedání a mimo sídlo Spolkového sněmu (viz §§50 StPO, 382 ZPO ve spojení s oddílem C Zásad pro řešení záležitostí týkajících se imunity).
- c. Zmocnění k trestnímu stíhání poslance pro porušení služebního tajemství a souhlas s výpovědí o věcech, na které se ze zákona nebo na základě vnitřních předpisů Spolkového sněmu vztahuje povinnost mlčenlivosti (viz §44d AbgG²⁶), který uděluje předseda Spolkového sněmu, předchází odpovídající doporučení Výboru, případně též stanovisko jeho předsedy a předsedů příslušných politických uskupení, i když to není výslovně stanoveno.

²⁶ §44d AbgG Povinnost mlčenlivosti a souhlas s výpovědí

- (1) Poslanci Německého Spolkového sněmu nesmějí, a to ani po zániku mandátu, bez patřičného souhlasu vypovídat před soudem ani mimo něj nebo činit prohlášení o věcech, na které se ze zákona nebo na základě vnitřních předpisů Spolkového sněmu vztahuje povinnost mlčenlivosti.
- (2) Souhlas s výpovědí udílí předseda Německého Spolkového sněmu. Pokud mají na takovýchto utajovaných skutečnostech zájem orgány mimo Spolkový sněm, smí být souhlas s výpovědí udělen jen s jejich souhlasem.
- (3) Souhlas lze odeprít pouze tehdy, pokud by výpověď nebo prohlášení poškodily zájmy Spolku nebo některé spolkové země, nebo by ohrozily či znesnadnily plnění veřejných funkcí státu.

Příloha

Německý Spolkový sněm
16. volební období

**Předběžné rozhodnutí 16/.....
Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád
– ve věci imunity –
na základě Usnesení Německého Spolkového sněmu ze dne
18. října 2005**

Věc: Odejmutí imunity členovi Německého Spolkového sněmu

Zde: Souhlas s trestním stíháním poslance Německého Spolkového sněmu (jméno) pro podezření z dopravního přestupku –16/ –

Sdělení Spolkového ministerstva spravedlnosti ze dne (datum) – (sp. zn.) –

Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád přijal následující

Usnesení:

Souhlas s trestním stíháním se uděluje.

Toto usnesení se považuje za rozhodnutí Německého Spolkového sněmu, pokud s ním nebude do sedmi dnů od jeho vyhlášení vysloven nesouhlas.

V Berlíně, dne

(Předseda)

Zákon o poslancích

§44c Prověrka činnosti nebo politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost v bývalé Německé demokratické republice

- (1) Členové Spolkového sněmu mohou písemně požádat předsedu Spolkového sněmu o prověření na výkon placené funkce nebo neoficiální činnosti a povinnost politické spolehlivosti pro výkon státní bezpečnostní služby v bývalé Německé demokratické republice.
- (2) Prověrka se provádí i bez souhlasu poslance, pokud existuje důvodné podezření, že takovou činnost vykonával nebo byl zavázán k politické spolehlivosti.
- (3) Prověrku v případech podle odst. 1 a 2 provádí Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednacích řád.
- (4) Řízení za účelem zjištění takové činnosti nebo povinnosti politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost v bývalé Německé demokratické republice je upraveno směnicí Německého Spolkového sněmu.

Směrnice o provádění prověrky činnosti nebo politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost v bývalé Německé demokratické republice ze dne 13. prosince 2001 (Sbírka zákonů Spolkové republiky Německo, 1992, 1. díl, str. 76)

novelizována dne 1. října 1999 (zveřejněna od 7. října 1999, Sbírka zákonů Spolkové republiky Německo, 1999, 1. díl, str. 2072) pro 16. volební období přijata na 1. zasedání Německého Spolkového sněmu dne 18. října 2005

K provedení §44c Zákona o poslancích se vydávají následující směrnice:

1. Výbor pro přezkum volby, imunitu a jednací řád je pověřen provádět prověrky podle §44c Zákona o poslancích.

Výboru se rovněž zasílají oznámení Spolkového zmocněnce pro prokazování státní bezpečnostní služby v bývalé Německé demokratické republice a zvláštní podklady pro prověrky členů Spolkového sněmu.

Výbor může pověřit některého ze svých členů vypracováním rešerše podkladů.

Rozhodnutí podle §44c odst. 2 AbgG, rozhodnutí o žádostech o poskytnutí dalších informací podaných ke Spolkovému zmocněnci a rozhodnutí o výsledku prověrky přijímá Výbor dvoutřetinovou většinou svých členů.

2. Dotčený poslanec může nahlížet do podkladů uložených u Výboru a může si z nich požít výpisy.

Obecně je dále povoleno nahlížet do spisů Výboru pouze jeho členům a zaměstnancům sekretariátu, kteří spis připravují.

V průběhu jednání Výboru je omezeno právo členů Spolkového sněmu na přístup k řádným členům Výboru a jejich zástupcům. V odůvodněných případech může Výbor povolit výjimku.

3. Předseda Spolkového sněmu požádá Spolkového zmocněnce o stanovisko na základě podkladů a pokud o to požádá dotčený poslanec, také o nahlédnutí do spisu.

O stanovisko požádá i v případě, že existuje důvodné podezření, že člen Spolkového sněmu vykonával placené funkce nebo neoficiální činnosti a byl zavázán k politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost v bývalé Německé demokratické republice.

Dotčený člen Spolkového sněmu musí být o takové žádosti informován.

4. Na základě stanoviska Spolkového zmocněnce a od něj získaných podkladů vydá Výbor rozhodnutí o tom, zda bylo prokázáno, že poslanec vykonával placené funkce nebo neoficiální činnosti a byl zavázán k politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost v bývalé Německé demokratické republice.
5. Před ukončením řízení a vydáním rozhodnutí podle bodu 4 musí být podstatné skutečnosti projednány s dotčeným poslancem.

Předseda Výboru uvědomí o zamýšleném rozhodnutí předsedu Spolkového sněmu a předsedu politického uskupení, jehož je dotčený poslanec členem.

6. V odůvodněných případech bude rozhodnutí Výboru zveřejněno v tiscích Spolkového sněmu. Na žádost dotčeného poslance se ve tiscích Spolkového sněmu v přiměřeném rozsahu uveřejní rovněž jeho vyjádření k věci.

Ujednání k uplatňování postupu podle směrnic k provedení §44c Zákona o poslancích

přijato pro 16. volební období na 2. zasedání Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád dne 15. prosince 2005

1. Posuzování jednotlivých případů

Posuzování jednotlivých případů přebírají skupiny zpravodajů

Skupina sestává vždy z předsedy, místopředsedy a jednoho člena za každé politické uskupení, které má ve Spolkovém sněmu své zástupce.

Tvoří se čtyři skupiny zpravodajů. Za přidělení konkrétního případu konkrétní skupině je zodpovědný předseda Výboru.

Každý člen Výboru se může zúčastnit nahlížení do spisu u Spolkového zmocněnce.

Zprávu skupiny a návrh na rozhodnutí v konkrétním případě přednese Výboru pro přezkum volby, imunitu a jednací řád její předseda.

Rozhodnutí výboru vyhotoví jeho předseda.

2. Slyšení dotčeného poslance

Čas a místo slyšení určí předseda a oznámí jej na zasedání Výboru.

Slyšení se koná před skupinou zpravodajů a může se ho účastnit kterýkoliv člen Výboru.

Pozvánka ke slyšení se doručuje v písemné podobě spolu s poučením, že dotčený poslanec může předem nahlédnout do spisu.

Dotčený poslanec může po skončení slyšení vypracovat a zaslat skupině své písemné stanovisko. Zda a do jaké míry se k němu bude přihlížet musí být rozhodnuto před vydáním doporučení k rozhodnutí.

3. Prověrky konané z úřední povinnosti

Prověrku podle §44c odst. 2 AbgG může navrhnout kterýkoliv člen Výboru.

K návrhu je třeba přiložit důkazní materiály.

Předseda uvědomí Výbor o podnětech dalších členů Spolkového sněmu.

4. Uchovávání spisů a nahlížení do spisů

Originály všech dokumentů se ukládají na sekretariátu. Kterýkoliv člen Výboru do nich může nahlížet.

Pro účely provedení prověrky se pořizují zpravidla 2 kopie, které se rovněž ukládají na sekretariátu. Výbor může povolit členům skupiny zpravodajů pořizování dalších kopií pro účely práce mimo prostory sekretariátu.

Nahlížení do spisů Výboru se dotčenému poslanci povoluje pouze v prostorách Výboru. Nahlížení musí být přítomen člen Výboru nebo pracovník sekretariátu. Na požádání budou dotčenému poslanci vydány anonymizované kopie.

5. Zveřejňování informací

Členové Výboru jsou povinni zachovávat mlčenlivost o citlivých osobních údajích prověřovaných poslanců.

Tisková prohlášení o podrobnostech jednotlivých případů se neposkytují.

Požíování obrazového a zvukového záznamu v zasedacím sále během zasedání a rozprav se nepovoluje.

6. Kritéria pro rozhodování

Výbor rozhoduje podle následujících kritérií:

- A. Výkon placené funkce pro Ministerstvo státní bezpečnosti / Úřad pro národní bezpečnost (viz §6 odst. 4 bod 1 Zákona o důkazních materiálech státní bezpečnosti²⁷),

²⁷ Stasi-Unterlagen-Gesetz, zkr. StUG

- B. neoficiální činnost pro Ministerstvo státní bezpečnosti / Úřad pro národní bezpečnost (viz §6 odst. 4 bod 2 StUG);

ze kterých zpravidla lze vycházet obzvlášť tehdy, pokud:

- I. existuje podepsané prohlášení, kterým se poslanec k činnosti zavázal, ledaže by šlo o bagatelní věc podle §19 odst. 8 bodu 2 StUG nebo by skutečný výkon činnosti nebylo možno prokázat kvůli chybějícím důkazním materiálům;
- II. později byly získány zprávy nebo údaje o osobách mimo oficiální kontakty;
- III. pokud byla činnost pro Ministerstvo státní bezpečnosti / Úřad pro národní bezpečnost nezvratně prokázána jiným způsobem, přičemž se zohledňují zejména následující indicie:
 - a. následné přijetí finanční podpory, výhod, vyznamenání apod.,
 - b. následné zapsání do kartotéky, obzvlášť pokud:
 - i. se shodují záznamy v různých registrech,
 - ii. takové shodné záznamy poukazují na delší neoficiální činnost,
 - iii. se po dobu vedení evidence vyměnili velící důstojníci;
- III. z těchto indicí však zpravidla není možné vycházet, pokud je zřejmé, že vznikly zkreslením důkazních materiálů v neprosběch dotčeného poslance;

- C. povinnost politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost;

- D. pakliže byly výkonem placené funkce nebo neoficiální činnosti nebo poslancovým závazkem k politické spolehlivosti vůči Ministerstvu státní bezpečnosti / Úřadu pro národní bezpečnost poškozeny konkrétní fyzické osoby, zahme se tato skutečnost do obsahu rozhodnutí.